

PRAV LEPO MI POJE TA TRNOVSKI ZVON - IZTRGANO POZABI

Le kaj imata skupnega Vaška in Trnovska župnija?

Odgovor: **Petra Pavla Künla** in **pobrateni smo**.

Kot ima Ljubljana Šmarno goro – tako imajo Vače Slemško. (Ti dve cerkvi sta torej veduti kraja.) 4. julija 1990 je v nevihti pogorela cerkev sv. Križa na Slemšku. Pogorela je vsa notranja oprema in v knjigi z naslovom Vače (1972), ki jo je napisal naš spoštovani župnik Valentin Benedik, je lepo opisano, katere umetnine so takrat krasile cerkvico. (Knjigo ima knjižnica Litija, podružnica Vače.) A vse je zgorelo. Da cerkev ne bi bila prazna, je domačin, učitelj Marjan Rogelj, naslikal dve čudoviti nabožni podobi.

Leta 1999 pa so prenavljali in modernizirali trnovsko cerkev. Zato niso več potrebovali slik križevega pota in dveh oltarnih slik z oltarjema vred. Slavist Peter Peterka - vaških korenin in velik prijatelj in sodelavec župnika Janeza Pogačnika - je predlagal, da bi dragocene umetnine podarili, da se opremi cerkev na Slemšku. Predlog je bil seveda sprejet.

Markovi (Juvan) trije bratje: Janez, Jože in Franci s Klenika, Peter Peterka, prevoznik Edvard Kresal in Trnovčani so priskočili na pomoč, naložili tovornjak in uspešno izpeljali akcijo.

Oltarni sliki in 14 slik križevega pota zdaj krasi cerkev na Slemšku in vabi k bogoslužju. Avtor umetnin je Peter Pavel Künl, ki je tudi avtor prve kvalitetne krajine: Obrežje Ljubljanice - 1847 (Ribji trg - sl.1).

Künlov križev pot (sl.2/XIV postaja) v Trnovem so zamenjale slike akademika, Prešernovega nagrajenca ... Janeza Bernika (sl. 3/XIV postaja) . Najlepše se zahvaljujem naši pobrateni župniji za tako lepo darilo in naj vam še naprej v hvaležnosti prepeva ta trnovski zvon. Hvala tudi bratom Juvan in vsem, ki ste pomagali obnoviti in oživiti cerkev sv. Križa. Še posebej pa se zahvaljujem Petru Peterki, ki je glavni krivec za prelepo darilo. Na spletni strani tega članka si v nadaljevanju lahko preberete zapis o dogodku, ki mi ga je posredoval Peter, še več fotografij, zgodbo o avanturi na večer 2. velikonočne nedelje, 11. aprila leta 1999 ...

Hvala, ker smo in radi se imejmo še naprej in obiščimo kdaj to prelepo trnovsko faro! Zvonček Norček

Bolj natančen in točnejši zapis je pripravil Peter Peterka:

TRNOVO IN VAČE – POBRATENI ŽUPNIJI

Štirinajsti trnovski župnik Janez Pogačnik – v Trnovem je pastirsko službo opravljal med letoma 1979 in 2003 – je v svojem intenzivnem življenju sprejel številne pomembne odločitve, povezane s prenovo cerkve, župnišča in župnijskega vrta. Tista iz prelomnega leta 1999 pa je bila monumentalna. Ker je bil tudi gradbenik, je hitro ugotovil, da cerkveni zvonovi pokajo, ker so hrastovi piloti začeli gniti. V sodelovanju z gradbinci in Zavodom za varstvo kulturne dediščine se je odločil za gradnjo armiranega betonskega obroča pod cerkvijo. Tako je bilo treba iz cerkve odstraniti vse dosedanje tlake in izkopati veliko jamo, da so lahko injicirali cement pod temelje cerkve.

Župnik Pogačnik je sprva načrtoval le gradbeni poseg v cerkev, da bi preprečil njeno nadaljnje pogrezanje. Ker je bil vedno povezan s slovensko kulturo, se je odločil, da bo temeljito spremenil tudi njeno notranjost in jo moderniziral. K sodelovanju je povabil številne umetnike in arhitekta, ki so prispevali svoja dela. Ob tem je bilo treba razmisliti, kaj storiti z dvema stranskima oltarjema z oltarnima slikama – ena je posvečena svetemu Križu. Odločil se je, da ju bo odstranil, saj ju nova ureditev ni predvidevala. Idejni nastavki prenove so vključili tudi zamenjavo prezbiterija.

Spominjam se neke marčne noči, ko sva se v Finžgarjevem hramu, ob kapljici božji, pogovarjala o tem, kaj storiti z oltarjema, oltarnima slikama, križevim potom in preostalo opremo, ki je krasila prezbiterij cerkve. Sprva je razmišljal o tem, da bi vso opremo z umetninami podarili kakšnemu muzeju. Vendar sva misel hitro opustila, saj sva menila, da bi prej kot v galerijski loži pristala v kleti in tako ne bi več živela med ljudmi. Potem sem pomislil na cerkev na Slemškem, ki so jo prenavljali, potem ko je požar popolnoma uničil njeno notranjost. Ker sem vedel, da se domači cerkovnik Janez Juvan skupaj z bratoma Jožetom in Francijem trudi, da bi podružnična cerkev župnije Vače ponovno zaživela, sem Pogačniku predlagal, da bi vse skupaj podarili prav njim. Sprva je nekoliko okleval, saj je pomislil na domače župljane, ki so bili na oltarni sliki in križev pot zelo navezani, potem pa povedal, da je bila v Katoliški cerkvi navada, da bogatejša župnija tisto, česar več ne potrebuje, daruje finančno šibkejši. Ker je cerkev na Slemškem posvečena svetemu Križu, motiv pa je upodobljen tudi na eni od omenjenih oltarnih slik, ni bilo več dvoma o tem, kaj storiti. Odločitev je bila, kot se spodobi, potrjena s prešerno zdravico.

Tako smo na 2. velikonočno nedeljo, 11. aprila leta 1999, potem ko je župnik Pogačnik daroval večerno mašo še v »stari« cerkvi sv. Janeza Krstnika, takoj po njej pa svečano v sprevodu odnesel monštranco z Najsvetejšim iz cerkve, začeli z deli. Razdrli smo oba oltarja, skrbno odstranili sliki, sneli križev pot in jih skupaj s krstilnikom, anonom, oltarno mizo in sediljami, ki so prej krasili trnovsko svetišče, naložili na tovornjak. Pri delu so pomagali številni ministranti, prijatelji, sorodniki in seveda bratje Juvan, ki so morali razstaviti oba oltarja. Za prevoz oltarne opreme sem se dogovoril s podjetnikom Edvardom Kresalom, saj sem želel, da je tudi to dejanje storjeno premišljeno in odgovorno. Umetnine je bilo treba zaradi tresljajev ustrezno zaščititi, vožnja proti Vačam in Kleniku je zahtevna – vendar gre za dragocene umetnine.

Nekoliko sem podvomil, ali bo bratom Juvan uspelo oba slabo ohranjena oltarja spet sestaviti. A je šlo, sicer ne brez težav, pripetljajev, a to je že druga zgodba. Skupaj z vso preostalo opremo krasijo notranjost cerkve svetega Križa in vabijo k ogledu in – bogoslužju.

Anekdota: Zapisana po pripovedovanju Janeza Juvana, enega od bratov Juvan in ključarja cerkve sv. Križa:

»Vse je bilo pripravljeno za akcijo, samo ena sama samcata malenkost je delala probleme. Nismo imeli dovoljenja za prevoz dragocenih umetnin. Zato nas je bilo vso pot zelo strah, da ne bi prišlo do bližnjega srečanja s policijo. Srečno smo prispeli do Klenika in vse smo zložili v našo garažo. Nato smo si sredi noči privoščili zaključni žur. Vsi smo bili veseli, da nam je uspelo. Takrat je nekdo je potrkal na vrata. Vrata so se odprla in vstopila sta dva policajca. V trenutku je nastala tišina in naši obrazi so prebledeli. Nato je spregovoril eden od policajev: 'Iščeva Rosinčkovo dvorišče, kjer se je z avtomobilom prevrnil Bobkov Danilo. Ali nama lahko pomagate?« Oddahnili smo si in policiji pomagali, da so našli pravo dvorišče.

Nekaj fotografij:

Sv. Anton in sv. Apolonija / avtor: Marjan Rogelj / 1997

Jože Juvan piše dnevnik od leta 1998. Iz izseka 11. aprila 1999 lahko izvemo še več, kot je zapisano v članku. Poleg zgoraj naštetih so pri nalaganju tovarnjakov sodelovali še Jože Klinc st. in ml. ter starša od Petra, Pavla in Jože Peterka. Izvemo tudi, da se je podvig končal zjutraj ob dveh, potem je sledila malica v paviljonu.

M. 4. Nedelja januar 6/15 pop. oblačno
10. Klinc
16. Klenik - dopovor za demontažo oltarja v
v Trnovski cerkvi v L
19. 01. Demontaza križevskega poto in oltarja
v Trnovski cerkvi.
France, Peter. 3x Peterki 2x Klinci in
dva iz Trnovske. 2 kamnolom, ob 2⁰⁰
razložiti pri Mark v faraz. Nato malica
v paviljonu.

Slika na glavnem oltarju: Sv. Križ / avtor:
Peter Pavel Künl

Slika na stranskem oltarju: Sv. Frančišek /
avtor: Peter Pavel Künl

Na spletni strani Krajevne skupnosti Vače boste našli najčudovitejšo jesensko fotografijo Slemška z Vačami v ozadju

<https://www.ksvace.si/krajevna-skupnost-vace/>

Na spletni strani <http://www.vace.si/obredivace.pdf> boste pa izvedeli, kateri obredi so značilni za Slemško in ostale cerkvice.

Umetnine so prišle nazadnje.

Prej je bilo potrebno pogorišče in razvalino dograditi in jo urediti, da je postala cerkev. Pri tem je bilo narejenih več tisoč ur prostovoljnega dela, pomoči v denarju in materialu (les); potrebna so bila zemeljska dela za cesto in škarpo; mizarska in zidarska dela, čiščenje, beljenje. Narejeni so bili novi ometi, nov kor, lesne obloge, stopnišče, klopi, ...

Obnova je bila bolj zahtevna kot novogradnja. Večino dela je opravil Jože Juvan s svojimi brati in z ostalimi domačini. Zidarska dela je opravil domačin Zdravko Šinkovec.

Pa tudi Občina Litija s takratnim županom Mirkom Kapljo je priskočila na pomoč z litijsko Komunalo (cesta do cerkvice, nova streha na cerkvi, oporni zid). Vse je zapisano v dnevniku Jožeta Juvana. Ponosen sem, da imamo v našem kraju ljudi, ki so pripravljeni toliko svojega časa, denarja in materiala darovati za čudovito skupno kulturno dediščino. To je zgodba, ki me spominja na izgradnjo GEOSS-a, kjer je ravno zaradi neverjetne požrtvovalnosti in zagnanosti graditeljev GEOSS-a, iz nič nastalo svetišče narodnosti in državnosti!

Zvonček Norček